

ԲՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐԵԱՒ Ի ՄԵՌԵԼՈՑ.

Ինչո՞րի՞ մե՛ղի՛ ինչպե՛ս անդոյն՝ այժմոյն իսկ յաճախ հեգնական ու արհամարհական ձայնով է հնչում այսօր այս աւետաբեր ողջոյնը հայ քրիստոնէի բերանում։—Քրիստոս յարեալ... այդ նշանակում է՝ վերեւ այս պայծառ, մաքուր և ջինջ երկնականարը՝ իւր բոլոր զօրութիւններով՝ իւր արեւովն ու անհամար աստղերով՝ բաց է մեր առաջ, և մենք բոլոր երկինքների միւս կողմում մի պատկեր ենք տեսնում՝ մի աննման, մի չքնաղ պատկեր, որ աւելի խորհրդաւոր է և հրաշալի, քան անհուն տիեզերքն իւր բովանդակութեամբ. պատկեր մի մարդու, որ տասնեակ դարեր առաջ շրջում էր մեզ պէս այս ողորմելի հողագնդի վերայ՝ նոյն այս խախտւած մարմնի, այս դձուճ հանդերձանքների մէջ էր, և այժմ՝ այնտեղ վերեն է՝ կենդանի այսքան ժամանակ, և կենդանի՛ յաւիտեան... անպատճում, երանական կենդանութեամբ։—Քրիստոս յարեալ... այդ նշանակում է՝ թէ մե՛նք մարդիկս գեանին կրպած ծիծուներ չենք, կամ դուրսը՝ քամու և անձրևի հաճոյքով ծլող խոտ, որ այսօր կայ, վաղն անհետ կորչում է, թէ բաւական է բարձրումը կանգնած այն լուսութեամբ պատկերի շոյից մի կաթիլ մեր հոգու խորքն ընկնի։— և անսպառ կեանքի, անսահման երանութեան մի յորդառատ աղբււր կը բղխէ այնտեղ՝ մենք կը յեղաշրջուինք, մենք կը վերակենդանանանք, մենք նոր արարած կը դառնանք՝ ընդունակ մինչև Արարչի յաւիտեական կայանքը սաւառնելու։ Սորա յաւիտեական կեանքին հաղորդակից լինելու։—Քրիս-

տոս յարեալ... այդ նշանակում է՝ արտասուքի բոլոր աղբիւրները ցամաքեցան, դրժոխքի զոները փակուեցան, նշանակում է՝ թող մեծատունը չպարծենայ իւր մեծութեամբ, և ոչ գիտունը իւր գիտութեամբ կամ զօրեղը իւր զօրութեամբ. մէկն է միայն զօրեղ, և Սորանով զօրեղ են բոլոր աղքատները, զրրկեալներն ու տառապեալները։ Քրիստոս զօրեղ է, և Սորա հետ զօրեղ են արդարութիւն, և ճշմարտութիւն և սուրբ սէր։ Քրիստոս զօրեղ է, և Սորա յաղթական քայլերի առաջ պէտք է տեղի տան չարն ու անիրաւը, սուտն ու ապականացուն... «յետին թշնամի՛ն խափանի՛ մահ, և զամենայն ինչ հնազանդ արար ի ներքոյ ռաից Սորա»։

Քրիստոս յարեալ... և մե՛նք քրիստոնեաներս բերնէ բերան ենք հաղորդում այդ կենդանարար ողջոյնը, տիեզերք վերանորոգող այդ մեծ համբաւը՝ իրրե թէ առօրեայ խօսակցութեան մի դատարկ արձագանգը լինէր, անկարող կենդանութեան ամենաթեթեւ նշոյլ անգամ մեր մէջ զարթեցնելու։ Ո՛հ, որչափ ողորմելի ենք մենք քրիստոնեաներս, որչափ հեղնութեամբ է հնչում այդ քրիստոնեայ անունը՝ մեր վերայ առած։ «Եթէ Քրիստոս չիցէ յարուցեալ», ասել էր միանգամ Առաքեալը, «ընդունայն է քարոզութիւնն մեր, ընդունայն են և հաւատքն ձեր»։— և մենք հանդիստ խղճով ու մեռելաշին անտարբերութեամբ թոյլ ենք տալիս, որ ընդունայն լինի առաքելական քարոզութիւնը, ընդունայն նաեւ աւագանի մկրտութեամբ մեր խոստովանած հաւատքը։ Ինչպէս զօրեղ էր այդ հաւատքը մեր հայրերի կրճբում, երբ ամայութեան և տեղափոխման մէջ իսկ կեանք էր յառաջ բերում, ամեն անոտիք ու աշխարհային փառք արհամարհել սովորեցնում

և միայն Նորա մօտ կեանք որոնել տալիս որ միակ կենդանին է և կենդանարար՝ Յարուցեալ Բրիստոս։— Եւ մենք սողո՞ւմ ենք գետնի երեսին և գէպի վեր, գէպի անմահութեան Արեգակը նայել չկարողանալով՝ ցած ենք նայում, այդտեղ, ամենակուլ ոչնչութեան մօտը գրկի մէջ կենդանութիւն որոնում— և կասկածում ենք, մեր փոքրիկ ուղեղով ժխտում ու հեգնում, թէ մի ուրիշ վտեմ կեանք կայ, մի կենդանութեան Արեւ կայ վերեւ... Բայց Բրիստոսի եկեղեցին չի կասկածում. հաւատոյ անշարժ հիման վերայ հաստատուած եկեղեցին հարիւր հազարների բերանով կանչում ու քարոզում է ի սփիւռս աշխարհի՝ այսօր, ինչպէս դարեր առաջ, ինչպէս յախտեան. Բրիստոս յարեաւ, ալէլուիա... Բրիստոս, Բրիստոս յարեաւ, ալէլուիա:

ՅԻՍՈՒՍ ՄԱՀՈՒՄՆ ՀԱՆԴԷՊ.

Բրիստոսեայ աշխարհը չունի աւելի թանկագին մի գանձ, քան եթէ Յիսուսի պատկերը այն շարաթուայ ընթացքում, երբ Նա դէմ առ դէմ կանգնած էր մահուան առաջ: Անսահման մեծ է եղել Նա ամեն ժամանակ, բայց թող ներուի ամենայն պատկանօք ասել՝ երբէք այնչափ մեծ, որչափ այս սոսկալի անձկութեան օրերում: Ամենազօրեղ և ամենաքնքոյշ, ամենաստուածային և ամենամարդկային գծերը Նորա բնութեան հըրապարակ են ելնում այստեղ, ինչպէս առաջ երբէք չէին ելեր:

Երուսաղէմ եկաւ Նա կատարելապէս համոզուած: որ պէտք է մեռնի: Մի ամբողջ տարի այդ իրողութիւնը շարունակ Նորա աչքի առաջ էր եղել, և վերջապէս վրայ հասաւ այն, ինչ որ վաղուց նախատեսուած էր: Նա գիտէր, որ Իւր Հօր կամքն էր այդ և երբ ժամն եկաւ՝ վեհ հաստատամտութեամբ ուղղեց քայլերը գէպի օրհասական վայրը: Արդարեւ առանց ներքին բուռն մաքառման չեղաւ այդ, միմեանց հա-

կազիր յոյզեր՝ անձուկ և ոգևորութիւն, երկարատեւ ամենադառն թախիժ, յաղթական ցնծութիւն և ամենավսեմ խաղաղութիւն փոխէփոխ յաջորդում էին Նորա հոգւոյ մէջ, ինչպէս լայնատարած ովկիանոսի զայրագին կոհակներն ու մեղմ ալիքը:

Շատերը դժուարացել են Յիսուսին այն բնական տաքնապը վերագրել, որ մարդ ունենում է մահուան առաջ, բայց անշուշտ անհիմն տեղը: Այդպիսի տաքնապը մի բոլորովին անմեղ զգացումն է, որ դուցէ և աւելի զօրեղ էր Նորայ քան մեր մէջ. որովհետեւ Նորա մարմնական կազմուածքն անտրտա էր և կատարեալ: Պէտք է չմոռնալ, թէ որչափ երիտասարդ էր Նա՝ հազիւ երեսուն և երեք տարեկան. կեանքը բոլոր ուժով եռում էր Նորա մէջ, գործելու տենչով լի էր Նա: Սպանել այդ եռանդը, մահուան սառն գրկի մէջ թաղել կեանքի լոյսն ու ջերմութիւնը՝ պէտք է անչափ դէմ լինէր Նորա ներքին մղման: Երկուշարթի օր պատահած մի գէպը սաստիկ յուզեց Նորա մէջ այդ կսկծալի բնազդումը: Ինչ որ, տօնի համար եկած, հեթանոսներ երկու առաքեալների միջոցաւ ցանկութիւն յայանեցին՝ մի տեսակցութիւն ունենալ Նորա հետ: Այդ ժամանակ շատ հեթանոսներ կային բնագարձակաժառաղ յունախօս աշխարհի զանազան կողմերում, որոնք, տիրող անաստուածութիւնից և զղուելի անբարոյականութիւնից խոյս տալով՝ իրենց մէջ բնակուած հրէաների կրօնին էին ապստինում և այդպէս ինհոմայի պաշտօնականներ դառնում: Այդ կարգին էին պատկանում երեւի նաեւ եկողները: Բայց նոցա խնդիրը այնպիսի մտքեր յառաջ բերաւ Յիսուսի մէջ, որոնց մասին նոքա չէին երազել անգամ: Ինչպէս երևում է Նա Իւր ամբողջ գործունէութեան ընթացքում միայն՝ երկու երեք անգամ էր շփուել Իւր երկրից զուրս գտնուող աշխարհի ներկայացուցիչների հետ: Նա ուղարկուած էր Իսրայէլի կորած ոչխարների համար: Սակայն իւրաքանչիւր անգամ, երբ Նա հեթանոսների հետ գործ էր ունեցել՝ այնպիսի հաւատ, պատրաստակամութիւն և ազնիւ վարմունք էր տեսել, որ ինքն իսկ հրէաների անհաւատութեան, կոպտութեան և